

Коленіченко Т. І.,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

Васильєва А. О.,

здобувачка вищої освіти 1 курсу, гр. СР-201
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

ВПЛИВ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ НА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Актуальність. У сучасному світі існують суперечливі погляди щодо місця соціальних мереж в житті людини і на вплив соціальних мереж в процесі становлення особистості. Діджиталізація всіх сфер суспільного життя призводить до того, що в сучасних умовах розвитку суспільства соціальні мережі стають невід'ємною частиною життя кожної особистості. Відповідно, процеси діджиталізації впливають і на молоде покоління, яке значну частину свого часу проводять в мережі Інтернет, що безпосередньо впливає на процес їх становлення як особистості.

Використовуючи метод моніторингу, ми проаналізували кількість користувачів соціальних мереж наприкінці 2020 на початку 2021 року. Відтак за цей період кількість користувачів збільшилася на сім мільйонів осіб (дані GlobalLogic із посиланням на результати дослідження, проведеного на базі відкритих даних). За період пандемії в Україні з 19 мільйонів користувачів цифра збільшилася до 26 мільйонів тих, хто зареєструвався в соціальних мережах. За даними GlobalLogic, із 2019 року кількість українців в Instagram зросла на 22 відсотки, а у Facebook - на сім відсотків. Нині, цими соцмережами користуються 14 і 16 мільйонів українців відповідно.

"За останній рік нова соціальна мережа TikTok досягла 16 відсотків користувачів з України, її зростання становило 500 відсотків. Найпопулярнішою соцмережею залишається YouTube з охопленням 96 відсотків користувачів в Україні. У середньому на сайті вони проводять майже 40 хвилин на день", - зазначають у GlobalLogic [8].

Отже, проаналізувавши ситуацію щодо збільшення кількості користувачів соціальних мереж, ми можемо стверджувати про актуальність зазначеної теми.

Вплив соціальних мереж на особистість досліджували такі науковці як: О. Белінська, Ю. Данько, Є. Акімова, Ю. Бабаєва, А. Жичкина, О. Філатова та ін.

Початком популярності соціальних мереж прийнято вважати 2003-2004 рр., коли були введені в дію LinkedIn, Facebook і MySpace. В Україні мода на соціальні сервіси виникла дещо пізніше. Водночас статистичні дані свідчать, що за останні роки кількість користувачів соціальних мереж значно збільшилася й охоплює усі вікові групи.

Мета статті – проаналізувати соціальні мережі, які існують в Україні і визначити їх вплив на становлення особистості.

На сьогодні, соціальні мережі є одним із соціальних інститутів, який тією чи іншою мірою виконує замовлення суспільства та окремих соціальних груп щодо певного впливу на населення в цілому, в тому числі й на окремі вікові та соціальні категорії. Відповідно, соціальні мережі досить сильно впливають на будь-яку особистість та на процес формування її поведінки. Негативним є той аспект, що інформація в Інтернет-мережі є недостатньо організованою та керованою [1].

Соціальні мережі поділяються відповідно до таких критеріїв:

1. класифікація за аудиторією:

- широкі соцмережі приймають усіх користувачів, незалежно від їхнього походження. Facebook розпочав своє існування як мережа для студентів, але зараз це основна мережа для дружби. Більше того, у Facebook є спільноти та групи, сформовані навколо брендів та інтересів;

- нішеві соцмережі мають на меті об'єднати людей, які походять із конкретної ніші та мають спільну мету. Наприклад, The-Dots – це спільнота для творців, які хочуть співпрацювати та ділитися своїми навичками.

2. Класифікація за призначенням:

- інформаційні соціальні мережі, які інформують громади про новини та акції та вирішують повсякденні проблеми. Вони включають дискусійні форуми та соцмережі огляду споживачів, такі як Yelp, Zomato, TripAdvisor та Reddit;

- освітні соціальні мережі дозволяють студентам комунікувати. Деякі популярні приклади – Pinterest (певною мірою) та ResearchGate;

- соціальні мережі знайомств підходять людям, які хочуть налагодити стосунки. Приклади включають Badoo, How About We і Tinder;

- мультимедійні та соціальні мережі обміну контентом дозволяють користувачам ділитися своїм унікальним контентом (статтями, фотографіями тощо) через блоги та публікації;

- мережі соціальних зв'язків дозволяють людям підтримувати зв'язок один з одним. Такі мережі, як Twitter і Facebook, об'єднують людей;

- платформи, що базуються на роботі, включають платформи (TaskRabbit, Airbnb) та платформи огляду споживачів (Zomato, Foursquare). Люди можуть шукати інформацію про бренди, продукти та послуги, а також здійснювати покупки;

- торговельні мережі дозволяють користувачам робити покупки в Інтернеті.

3. Класифікація за платформою:

- ло веб-мереж можна отримати доступ лише з настільних комп'ютерів. Facebook, YouTube та Twitter – одні з найпопулярніших соціальних мереж сьогодні – розпочалися як веб соціальні мережі;

- гібридні мережі поєднують в собі Інтернет та мобільні можливості, і до них можна отримати доступ з будь-якого пристрою. Вони оптимізовані для мобільних пристроїв та мають мобільні додатки для iOS та Android. Наприклад, Facebook та LinkedIn в якості прикладів. Ви можете отримати доступ до цих платформ зі свого ноутбука, ПК, планшета та мобільного телефону;

- чисті мобільні мережі – це програми, призначені для роботи на мобільних пристроях, таких як смартфони, планшети та смарт-годинники. Деякі популярні приклади включають Telegram та Snapchat [7].

До найпопулярніших соціальних мереж відносяться:

- Facebook (www.facebook.com) – найчисленніша за кількістю користувачів міжнародна соціальна мережа (1,5 млрд.), де можна знайти своїх друзів, колег, знайомих, сторінку потрібної організації, необхідну інформацію різної тематики.

- Twitter (www.twitter.com) – популярна соціальна мережа, що нагадує мініблоги. Ця соціальна мережа набула популярності серед людей, які регулярно обмінюються інформацією, зокрема, журналістів. Кількість користувачів – близько 300 млн.

- Google+ (www.plus.google.com) – соціальна мережа відомого гіганта Google. У 2013 році їй вдалось за чисельністю відвідувачів випередити.

- Twitter. Вона налічує близько 500 мільйонів зареєстрованих користувачів.

- Instagram (www.instagram.com) – соціальна мережа, яка набула великої популярності в останні роки, її мета – допомогти іншим соціальним мережам розповсюдити фотознімки та відеозаписи користувачів. Кількість користувачів – близько 400 млн.

- TikTok — соцмедійна програма для створення та поширення відеофайлів та онлайн-трансляцій. Сервіс запущено у вересні 2016 китайською компанією ByteDance. Це найпопулярніша платформа для коротких відео в Азії, яка поширилася на інші частини світу і швидко набирає популярність. Додаток дозволяє користувачам створювати музичні, танцювальні, комедійні та інші відео тривалістю до 15 секунд. Кількість користувачів програми сягнула 1 млрд млн з 170 країн [6].

На сьогодні, соціальні мережі заповнили життєдіяльність особистості і безпосередньо впливають на її процес соціалізації. Адже соціальними мережами впроваджуються нові правила і форми взаємодії, спілкування, побудови стосунків тощо.

Уявити сучасну людину без соціальних мереж просто неможливо. Спілкування, пошук інформації і друзів, обмін новинами, можливість слухати музику, дивитися відео і

фотографії. Складно собі уявити, що колись люди могли обійтися без профілю в соціальній мереж. Розглянемо вплив соціальних мереж на становлення особистості підлітка.

Перше, що впливає на становлення особистості – це вплив на інтелектуальний рівень підлітка. Уважність може знижуватися навіть тоді, коли смартфонами не користуються: навіть того, що гаджет просто є поруч, достатньо, щоб несвідомо відволікати увагу. Вся справа у тому, що смартфони стали невід’ємним «вікном», а тому наш мозок автоматично приділяє їм увагу: «сигнал із телефону активує систему уваги, яка відповідає за сприйняття звуку свого імені».

Також, на становлення особистості впливає комунікація в соціальних мережах, оскільки це відхід від справжнього життя, неможливість налагодити контакти з реальними людьми. І ця проблема дійсно дуже небезпечна: підліток зосереджується на власних переживаннях, перестає спілкуватися з рідними та близькими, так як не знаходить належного розуміння з їхньої сторони. Підлітки втрачають навички прояву інтересу до інших людей у реальному житті.

Соціальні мережі впливають не тільки на психологічний стан здоров’я підлітка, але і на його фізичне здоров’я. Якщо тривалий час перебувати в Мережі, то погіршується пам’ять, підвищується дратівливість, знижується працездатність, психіка стає нестійкою, можна навіть втратити навички реального спілкування. Соціальні мережі впливають на настрій, сон, викликають стрес, тривожність, іноді навіть депресію, а також молодь, яка активно використовує соціальні мережі частіше почуває себе самотньою. Від постійного перебування перед монітором погіршується зір, від клавіатури і мишки виникає тунельний синдром, сидячий спосіб життя сприяє розвитку сколіозу, остеохондрозу, артрозу, також спостерігаються проблеми в роботі шлунково-кишкового тракту і серцево-судинні патології, такі як аритмія, тахікардія, тромбоз, варикоз, гіпертонія. Якщо вчасно не відірватись від телефона, то людина може не тільки зіпсувати відносини з близькими і друзями, але і втратити здоров’я, роботу і навіть позбутися сенсу життя. За статистикою, серед людей, залежних від Мережі, великий відсоток самогубців. На відміну від інших залежностей, Всесвітня мережа стає не просто сенсом життя, а по суті, самим життям [2].

Позитивною рисою соціальних мереж є можливість створення груп за інтересами. Кожен зможе знайти те, що йому до душі. Також до позитивних аспектів особистісного розвитку за допомогою Інтернет спілкування можемо віднести подолання комунікативного дефіциту, розширення кола знайомих. При цьому дружба в соціальних мережах часто досить поверхнева [5].

Варто підкреслити, що сучасна молодь розглядає Інтернет і соціальні мережі як основне та перевірене джерело інформації. У соціальних мережах користувачі також можуть задовольнити потреби у самовираженні та самореалізації. Таким чином, підлітки використовують соціальні мережі для демонстрації особистої позиції щодо обговорюваних питань, власних досягнень, розробок або творчості. У цьому випадку для значної частини користувачів самовираження стає важливішим мотивом для використання соціальних мереж, ніж спілкування або отримання інформації [3].

Варто зауважити, що соціальні мережі сприяють розвитку електронного навчання й освіти в цілому, пропонуючи нові технічні та методичні засоби. Велика кількість різноманітного відео- й аудіо-контенту створює умови для кращого засвоєння навчального матеріалу.

Вважаємо за доречно проаналізувати шляхи подолання залежності у підлітків:

- важливо проводити більше часу подалі від соціальних мереж, бажано на свіжому повітрі;
- для покращення якості сну корисним також буде ставити смартфон подалі від ліжка, а як будильник використовувати класичний годинник;
- під час навчання телефон необхідно не просто поставити на режим без звуку, але й відкласти його якомога далі;
- найкращим способом запобігти проблемі залежності від соціальних мереж у підлітків є підвищення їхньої обізнаності про можливі наслідки надто тривалого

використання телефону, але й не слід забувати про те, що діти завжди беруть приклад з дорослих, а тому потрібно стати для них прикладом;

- соціальні мережі мотивують на заняття спортом, на рух та мотивують [4].

Сьогодні існує безліч сучасних додатків для телефонів, націлених на покращення здоров'я людини – від програм, що стежать за вагою, до повноцінних йога-уроків. Є додатки, які відстежують частоту та ступінь головного болю, нагадують про необхідність вживати більше води та аналізують якість сну. Більш того, сьогодні навіть є багато програм, які дозволяють контролювати залежність від смартфонів для покращення самопочуття.

Тому, лише ми самі обираємо, як використовувати «розумні телефони» та який вплив вони матимуть на наше життя.

Список використаних джерел

1. Смірнова О. Соціальний Я. Про вплив соцмереж на нас і наше життя [електронний ресурс] URL: [https://blog.allo.ua/ua/sotsialnij-ya-pro-vpliv-sotsmerezh-na-nas-i-nashe-zhittya_2018-01-13/]
2. Савчук Т. Вплив смартфонів на рівень щастя, інтелекту та нове покоління [електронний ресурс] URL: [https://www.radiosvoboda.org/a/28705680.html#:~:text=Вчені%20попереджають%3A%20надмірне%20використання%20смартфонів,біль%20та%20знижує%20гостроту%20зору]
3. Пашинська І. Всі говорять, що гаджети шкідливі для здоров'я. Чи справді це так [електронний ресурс] -URL: [https://espresso.tv/article/2017/08/04/shkidlyvi_gadzhetu]
4. Як смартфони впливають на життя підлітків: дослідження. [електронний ресурс] - URL: [https://konkurent.ua/publication/17622/ak-smartfoni-vplivayut-na-zhittya-pidlitkiv-doslidzhennya-/]
5. Інтернет мережа та її негативний вплив на особистість. [електронний ресурс] - URL: https://krlk.gov.ua/2019/12/internet-merezha-ta-ii-negativnij-vpliv-na-osobistist.html
6. Вплив соціальних мереж на формування підлітків. [електронний ресурс] - URL: file:///D:/041cf057f5dfb5204385e35b82eed715.pdf.pdf]
7. Що таке соціальні мережі? . [електронний ресурс] - URL: [https://futurenow.com.ua/shho-take-sotsialni-merezhi-vydy-klasyfikatsiya-bezpeka/]
8. Микола Кондратенко. За рік карантину кількість українців у соцмережах зросла на сім мільйонів. [електронний ресурс] -URL: [https://www.dw.com/uk/za-rik-karantynu-kilkist-ukraintsiv-u-sotsmerezhakh-zroslo-na-sim-milioniv/a-56899697]

Коленіченко Т. І.,

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

Губко В. О.,

здобувачка вищої освіти 1 курсу, група СР-201
Національний університет «Чернігівська політехніка» (м. Чернігів, Україна)

УНІВЕРСИТЕТ ТРЕТЬОГО ВІКУ ЯК СОЦІАЛЬНО ПЕДАГОГІЧНА ПОСЛУГА ДЛЯ ЛЮДЕЙ ПОХИЛОГО ВІКУ

У сучасному світі ми звикли, що університети створенні зазвичай для молоді, яка йде до них навчатися після здобуття повної загальносередньої освіти або вищої професійної. Але, як переконує досвід, до навчання прагне не тільки молодь. Тобто, перед світом постало завдання створення закладів освіти для людей старшого віку.

Навчання протягом усього життя вивчали ряд вчених як вітчизняних так і закордонних, зокрема, такі як Е. Гелпі, Р. Х. Дейва, П. Джарвіс, Дж. Дьюї, Л. Отала, М. Тайт, Т. І. Коленіченко, Т. О. Голубенко, М. О. Житинська, І. Б. Савельчук, О. В. Крушельницька, В. А. Савченко.